

Isabela Vasiliu-Scraba

Un hocus-pocus si o cacialma: numirea Institutului de Istoria Religiilor cu numele lui "Ioan Petru Culianu"

Institutul de Istoria Religiilor numit "Ioan Petru Culianu" reprezintă punctul terminus al unei colosale minciuni privitoare la "strălucita carieră universitară" a lui Culianu la Divinity School, care în fapt a fost deosebit de modestă, prin neșansa de a nu fi primit cartea verde decât cu o lună înainte de a fi asasinat. Acest ghinion a făcut ca ultimul discipol român al lui Eliade să nu fi fost niciodată angajat ca profesor asociat (sau conferențiar) de istoria religiilor la Divinity School. De aici cacealmaua de a numi un institut de istoria religiilor întemeiat "sub auspiciile Academiei Române", cu numele unui *visiting professor*.

Fiindcă istoria religiilor, Culianu a predat-o în exclusivitate ca *visiting professor*. În bio-bibliografia scrisă în noiembrie 1990 în vederea angajării permanente la Universitatea din Chicago, I.P.Culianu consemnează că, luându-și doctoratul de Stat în 1987, nu a predat istoria religiilor decât în anul universitar 1987-1988 și atunci doar ca "*visiting professor* la Divinity School și la Universitatea din Siena-Arezzo". După adevărul nemăsluit de interese colaterale, Institutul de Istoria Religiilor ce-l are drept director interimar pe Andrei Pleșu, poartă numele unui fost profesor de italiană ajuns în 1986 conferențiar la universitatea olandeză unde preda de zece ani italiana.

De fapt, colosala minciună, difuzată pe toate căile, prin toate cărțile unde este prezentat Culianu, de toate editurile care l-au publicat, a urmărit să realizeze acel hocus - pocus prin care Ioan Petru Culianu să se metamorfozeze în mare istoric al religiilor, luând locul unui Eliade, vezi Doamne "compromis" . Țelul înlocuirii la care s-a lucrat aproape două decenii a fost divulgat de la prima discuție publică despre Culianu, înregistrată în 5 oct. 1991 și transmisă pe postul de televiziune TVR1. Atunci Andrei Pleșu a decretat marea minciună fără să clipească: "Culianu era mai bun, domnule, era mai bun decât Eliade" (v.L.A.I., Anul II, No. 19/52 din 18 mai 1992, p.8). Făcută pe banii celor manipulați, acțiunea de «lichidare» a lui Eliade **(1)**- prin minciuni preluate din «Dosarul Mircea Eliade» (1972) alcatuit în Israel spre blocarea candidaturii la Premiul Nobel-, a decurs concomitent cu acel hocus-pocus de înlocuire a marelui istoric al religiilor cu un profesor de italiană despre care Eliade spunea că ar fi un psiho-sociolog al religiilor la început de drum.

Dar povestea cacialmalei nu se oprește aici. Fiindcă însuși directorul interimar al Institutului de istoria religiilor din cadrul Academiei, având pe frontispiciu numele unui *visiting professor*, nu este specialist în istoria religiilor, ci în istoria artei. Din "doctor în istoria artei", cu doctoratul luat la Facultatea de Arte Plastice în 1980 (v. **Pitoresc și melancolie**), Andrei Pleșu, printr-un hocus-pocus birocratic a devenit după 1990 profesor de filosofie și conducător de doctorate în filosofie. Sau, cine știe, în "istoria filosofiei", dacă ar fi să ne luăm după **Who's who în România** (2002,

p.518), unde se specifică calitatea sa de “istoric” cu doctoratul în “istorie” luat la Universitatea din București în anul când obținea doctoratul în *istoria* artei.

Oricum metamorfoza s-a petrecut în vremea când Andrei Pleșu deținea portofoliul Ministerului culturii și când la Ministerul învățământului era Mihai Sora. Am presupus că-ar fi vorba de un doctorat hocus-pocus de “*istoria* filosofiei”, gândindu-ne la o eventuală supralicitare a valorii și a domeniului “minimalismului moral” din 1988. Dar tărâmul miraculoaselor transformări de titluri doctorale este atât de misterios, încât s-ar putea ca din doctor în *istoria* artei, în euforia post-revoluționară Andrei Pleșu să fi ajuns chiar doctor în *istoria* religiilor, bazat pe faptul de necontestat că pictura din epoca medievală a avut un caracter predominant religios, chiar dacă ea apare în teza de doctorat despre sentimentul naturii doar din perspectiva fundalului ei peisagistic.

Față de doctoratul Elenei Ceaușescu, noutatea doctoratului în *istoria* religiilor (sau în *istoria* filosofiei) deținut din 1990 de Andrei Pleșu este revoluționară. Pe vremea academicienei împușcată de Crăciun se mai păstrau oarecare aparențe, un doctorat neputând fi aranjat în exclusivitate pe linie birocratică. Cu doctoratul său în *istoria* artei, Andrei Pleșu, ca să devină doctor în *istoria* filosofiei (sau în *istoria* religiilor) n-a mai avut nevoie de un conducător al tezei și n-a mai trebuit să susțină vreo lucrare în fața vreunei comisii, plimbându-se de la București la Iași. I-a fost suficientă “înșurubarea politică” de dinainte de 1989 și de după 1990. În rest, s-ar putea ca recolta de distincții academice, de premii și de titluri de doctor honoris causa, ce au urmat funcțiilor de ministru al Culturii (1989-1991) și al Afacerilor Externe (1997-1999) să fie comparabilă cu recolta de onoruri academice primite de dr. ing. acad. Elena Ceaușescu (nu am verificat!).

Notă:

Publicarea corespondenței dintre Mircea Eliade și Culianu în 2004 (Ed. Polirom, Iași) a prilejuit o multiplă manipulare în sensul “asasinării post-mortem” a lui Eliade prin următoarele găselnițe: (a) încadrarea cărții s-a făcut în colecția “Culianu”, deși volumul se putea cuprinde și într-o colecție “Eliade”; (b) titlul de **Dialoguri întrerupte** amintește un proiect abandonat de Eliade pentru a nu da apă la moară calomniatorilor săi; (c) prefața scrisă de Matei Călinescu bate moneda pe închipuitele vinovății politice ale lui Eliade, nicicând demonstrate; (d) notele alcătuite de Dan Petrescu și de Tereza Culianu Petrescu reprezintă un prilej de idioțire a cititorilor prin referiri amănunțite la toată maculatura prin care s-a încercat înlăturarea lui Eliade din cultura română, începând cu “Dosarul Mircea Eliade” publicat de revista israeliană *Toladot* și încheind cu “uitarea fascismului” inventată în 2002 de traducătoarea lui Liiceanu în franceză.